

The communicative strategy of the addresser is governed by such factors as the subject of discussion and the purpose of the participants in the communication process. The main factor influencing the choice of a particular communicative situation is the nature of information.

The pragmatic and communicative analysis of the agrarian discourse is an important component in the translation studies. The prospect of research can be the issues of code changes in the transmission of information, pragmatic and communicative features of agrarian discourse in terms of translation, the way information is lost in translation.

Keywords: *discourse, pragmatic analysis, communicative analysis, addressant, addressee*

УДК 37.013.42:808.5

ПРО ПРОБЛЕМУ ПЕРЕДАЧІ ЗВУЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕКСИКИ В ПЕРЕКЛАДІ

М.Є. ЛЮЛЬКО, старший викладач,

E-mail: m. lulko30@gmail.com

*ORCID:*0000-0002-0457-1447

В. І. ШВИДУН, студентка 4 курсу ФАМ,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: shvidun.viktoriiia@gmail.com

Анотація. *У статті розглянуто англomовні вербалізатори характеристик голосу як окремий шар лексики звучання, який репрезентує звучання людського голосу в процесі продукування мовлення та формує окремий фрагмент англійської мовної картини світу. Окреслюються перспективи дослідження засобів передачі семантики лексичних одиниць, які вербалізують характеристики голосу у перекладі. До основних перекладацьким проблем відносяться: специфіка переклад сталих виразів; проблема перекладу гри слів; культурні відмінності, при цьому основним завданням перекладача є уникання виникаючих проблем. Головне завдання будь-якого перекладача – отримати адекватний оригіналу текст, максимально близький йому за змістом і стилем. Однак кожна мова має свої особливості, тому точно передати нюанси значень буває складно. Справитися з цією проблемою допоможе розбір основних помилок перекладу з англійської на українську.*

Ключові слова: *лексика звучання, просодичні характеристики, семантика, лексична одиниця, переклад*

Актуальність. *Лексика звучання є вагомим компонентом мовних картин світу, оскільки саме на основі перцептивної інформації про навколишній світ відбувається концептуалізація дійсності у тій чи іншій мові. У центрі нашого дослідження стоїть проблема вербалізації просодичних характеристик голосу в англійській мові та особливості їх перекладу.*

В рамках сучасних парадигм теорії художнього перекладу особлива увага приділяється використанню результатів контрастивних досліджень, які дають об'ємне уявлення про кореляції мовних картин світу, сприяючи досягненню адекватності в перекладі. Завдяки універсальності лексики чуттєвого сприйняття,

представляється можливим виділити дивергентні та конвергентні характеристики мов, задіяних у процесі перекладу, а також виявити способи досягнення адекватності при передачі піддослідного пласта лексики в структурі переказного тексту.

Актуальність обраної теми зумовлена зростаючим інтересом до перекладацьких аспектів аналізу лексичних одиниць, зокрема, до можливостей передачі їх семантичного обсягу засобами перекладу мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед напрямків вивчення способів та прийомів передачі лексики чуттєвого сприйняття в перекладі можна виділити наступні: використання лексики чуттєвого сприйняття як ілюстративного матеріалу для перекладацьких положень та інтегрального опису мовної системи (Ю. Апресян, Ю. Найда, Дж. Кетфорд, Р. Якобсон); контрастивне дослідження сенсорних мікрополів (Л. Єрасова, А. Куценко, В. Ковальська); психолінгвістичний аналіз лексики чуттєвого сприйняття (А. Вежбицкая, Л. Соболева). Методологічною основою дослідження послужили роботи теоретиків художнього перекладу (Р. Гачечиладзе, Р. Зорівчак, В. Комісарова, В. Коптілова, Р. Мірама, Н. Пелевіної, А. Швейцера).

Метою даної статті є виявлення семантичних особливостей англійських вербалізаторів просодичних характеристик голосу, що детермінують способи їх перекладу.

Методи і матеріали дослідження. Відправною точкою дослідження послужив постулат про те, що мовна картина світу - це комплекс мовних засобів, в яких відображені уявлення народу про дійсність [1: 5], а також постулат про найтісніший зв'язок мислення з тілесним [2: 68; 3; 4: 17-21]. Саме аналіз засобів мовної репрезентації того або іншого явища дійсності, визначення принципів кодування і декодування вербального матеріалу при переході від однієї картини світу до іншої може вирішити завдання дослідження способів осмислення представниками різних мовних колективів навколишнього світу.

Результати. Сучасне перекладознавство як наука, розвинулася в напрямку вивчення взаємоперехрестних мовних картин світу в перекладі, плідно використовують методи контрастного дослідження. Метою перекладницького напрямку контрастивних досліджень є визначення функціонально-семантичного відповідності та ступеня еквівалентності засобів двох порівнюваних мов, які передбачає виявлення зв'язків між двома відповідними ЛСП.

Однією з основних характеристик ЛСП є дифузність, яка маніфестується як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівнях, оскільки одна і та ж лексична одиниця може входити до складу кількох мікрополів одного поля, так і різних полів. Ступінь дифузності ЛСП у системах різних мов визначається особливостями конкретних мовних картин світу, де зафіксована своєрідність дискретизації реальної дійсності носіями цих мов. Таким чином, комплекс мовних засобів тієї або іншої мовної картини світу відображає певний спосіб сприйняття й організації (концептуалізації) дійсності на вербальному рівні носіями тої чи іншої мови.

До теперішнього часу виконано ряд досліджень звукономінуючої лексики як комунікативно-значущою угруповання лексичного складу сучасної англійської мови [4:4], а також окремих пластів англійської лексики звучання, що включає звукономінуючу лексику, що відображає особливості мовлення (говоріння), співу, а саме - функціонально-граматичного аспекту контекстуального варіювання дієслів, що вводять пряму мову [1], фонаційних дієслів як явища паралінгвістики [3], дієслів говоріння, володіють емоційної прикрасою [4]. Предметом вивчення обиралися синтаксичні, лексичні, семантичні і функціональні особливості

номінативної одиниць з ім'ям іменником "voice". Іменник "voice" розглядалося як семантична домінанта, що регулює утворення відповідних одиниць, що описують голосові модуляції, а також можливість їх функціонування у прямих і непрямих мовленнєвих актах [2].

Результати таких досліджень дають деяке уявлення про семантичному просторі, що відбиває звучання людського голосу в процесі виробництва звуків, звукових ефектів, а також мововідтворення, проте ЛЕ, вербалізуюче звучання мовленнєвого голосу як окремого феномена, не виділяються у самостійний корпус.

Існує ряд наукових робіт, виконаних на матеріалі української мови, присвячених вивченню феномена звучання в інтерпретації української звукової метафори, голоси, голосових ознак і способів мовного подання голосових і тональних характеристик в письмових текстах [1: 42-47], а також опису семантичного простору уявлень про емоційне забарвлення мови. Роботи виконувалися на матеріалі художніх текстів [1; 2; 3], а також на матеріалі словників і художніх текстів. Подібні дослідження становлять для нас особливий інтерес, в них вперше робиться спроба відокремити мовленнєвий голос від немовних голосових звуків і, відповідно, виявити і описати засоби вербалізації мовленнєвого голосу.

Так, Н.А. Мишанкіна підкреслює, що для сприйняття образів звучання людини" виявляються актуальними параметри голосове / не голосове, вербальне / невербальне звучання, а також зазначає, що для оцінки різних типів звучання велике значення мають акустичні ознаки, параметри звучання людського голосу (висота, тональність, інтенсивність). Звідси випливає, що семантика звуконаслідувальних слів, які репрезентують голосове вербальне звучання, характеризується специфічними фонетичним комплексом, відносним з тим або іншим акустичним типом.

Р. Е. Крейдлін зафіксував сполучуваність слова "голос" з прикметниками, що позначають різні ознаки і властивості голосу. Серед семантичних груп прикметників була, в першу чергу, виділена група слів, фіксуючих фізичні властивості звучного голосу: висоту, гучність, силу, тембр і чіткість звучання, швидкість виробництва звукової мови, різні голосові вібрації і модуляції. Особливу увагу було приділено розмежуванню видів голоси як джерела мовних звуків і видів голоси як джерела музичних звуків. Також в роботі розглядалися функціональні характеристики мовного подання звучання людського голосу, а саме - голосове вираження емоцій і передача інформації про особу мовця (стать, вік) [3: 43-46].

Е. Ф. Бажин і Р. А. Крилова роблять спробу систематизувати семантичний простір уявлень про емоційно забарвленої мови в українській мові, окресливши межі термінів, визначень емоційного звучання людського голосу в процесі мововідтворення, виділити центр і периферію досліджуваного семантичного простору. Серед зафіксованих прикметників, термінів, визначень іменника "голос" в окрему групу виділялися ЛЕ, що описують фізико-акустичні параметри людського голосу (висота, сила, інтенсивність і т. д.) Як бачимо, в даному дослідженні основний упор робиться на здатність голосу передавати ЕС мовця і його вербальну репрезентацію.

На відміну від дослідників, оперують акустичними термінами для опису корпусу мовних засобів, вербалізуючих звучання людського голосу, ми будемо спиратися на терміни просодії, що визначають основні характеристики мовленнєвого голосу. У семантичному просторі, що відбиває сприйняття

звучання мовленнєвого голосу представниками англійської колективу, ЛЕ будуть вербалізувати цілком конкретні ПХ, а саме - мелодику, гучність, темп і якість голосу. Мовні засоби вербалізації імовірно можуть бути прямими і переносними (метафоричними), можуть бути зафіксованими в словнику або реалізувати мовоголосове значення лише контекстуально, включати різні частини мови: дієслова, іменники, прикметники, прислівники в певній сполучуваності і комбінаціях. Так як мовний голос несе інформацію про сталі властивості особистості (стать, вік, національність, професія, риси характеру), а також сигналізує про ситуативних проявах характеру особистості, а саме, по емоційних станах, то і його мовні репрезентанти будуть виконувати ті ж функції, а це означає наявність певних функціонально-стилістичних особливостей вербалізації просодичних характеристик.

Висновки та перспективи. Таким чином, в склад англійської лексики звучання входить окремий пласт, який представляє звучання людського голосу в процесі виробництва мовлення і формує окремий фрагмент англійської мовної картини світу. Специфіка семантичних структур виділеного корпусу лексичних одиниць зумовлена природою досліджуваних явищ, іншими словами, природа просодичних параметрів викликає у носіїв мови цілком конкретні асоціації, уявлення і, отже, конкретні типи мовних репрезентацій, що відбиваються в категоріях признаковості (мелодика, якість голосу), процесуальності (гучність), признаковості процесу (темп). Подібні асоціативні зв'язки між явищами і засобами їх мовної репрезентації, що виникають у свідомості носіїв мови, необхідно враховувати в процесі перекладу, оскільки саме вони зумовлюють необхідність застосування тих чи інших перекладацьких трансформацій. Вербалізатори просодичних характеристик голосу, а саме - гучності, мелодики, якості голосу, темпу, виконують функцію передачі соціоінформації про співрозмовника у відповідності з етномовними парадигматичними принципами, що може призвести до виникнення певних труднощів при перекладі.

Перспективи цього дослідження лежать у площині вивчення способів передачі семантики вербалізаторів просодичних характеристик голосу в перекладах англомовної прози, а також виявлення зв'язків між дивергентністю двох мовних систем і трансформаціями в перекладі.

Список використаних джерел

1. Арутюнова, Н. Д. Жанры общения [Текст] / Н. Д. Арутюнова // Человеческий фактор в языке. Коммуникация, модальность, дейксис: Сб. ст. – М., 1992. – С. 7-23.
2. Быкова, И. А. Когнитивно-прагматические основы межъязыковой межкультурной коммуникации: текст, дискурс, перевод [Текст] / И. А. Быкова. – М. : Изд-во РУДН, 2005. – 143 с.
3. Глинчевский, Э. И. Средства речевого воздействия [Текст] / Э. И. Глинчевский // Вестник МГУ. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2005. – № 4. – С. 60-75.
4. Голодов, А. Г. Деградация социально престижных и духовно возвышенных понятий в спортивной публицистике [Текст] / А. Г. Голодов // Проблемы семантики языковых единиц в контексте культуры (лингвистический и лингвометодический аспекты): Сб. ст. – М. : Эллипс, 2006. – С. 682-686.

References

1. Arutiunova, N. D. (1992). Zhanri obshcheniya [Communication Genres] // Chelovecheskyi faktor v yazyke. Kommunykatyia, modalnost, deiksys: Sb. st. – M. – P. 7-23.
2. Bikova, Y. A. (2005). Kohnytyvno-prahmatycheskye osnovi mezhъiazikovoï mezhkulturnoi kommunykatsyy: tekst, diskurs, perevod [Cognitive-pragmatic Bases of Interlingual Intercultural Communication: Text, Discourse, Translation]. – M.: Yzd-vo RUDN, 143.
3. Hlynchevskiy, Э. Y. (2005). Sredstva rechevoho vozdeistviya [Means of Speech Influence] // Vestnyk MНU. Seryia 19. Lynhvystyka y mezhkulturnaia kommunykatsyia, № 4. – P. 60-75.
4. Holodov, A. H. (2006). Dehradatsyia sotsyalno prestyzhnikh y dukhovnovozvishennikh poniatyi v sportyvnoi publytsystyke [The Degradation of Socially Prestigious and Spiritually Lofty Concepts in Sports Journalism] // Problemi semantyky yazykovikh edynyts v kontekste kulturi (lynhvystycheskyi y lynhvometodycheskyi aspekty): Sb. st. – M.: Эllyps. – P. 682686.

О ПРОБЛЕМЕ ПЕРЕДАЧИ ЗВУЧАНИЯ АНГЛИЙСКОЙ ЛЕКСИКИ В ПЕРЕВОДЕ

Люлько М. Є., Швидун В.И.

Аннотация. В статье рассмотрены англоязычные вербализаторы характеристик голоса как отдельный слой лексики звучания, который представляет звучание человеческого голоса в процессе продуцирования речи и формирует отдельный фрагмент английской языковой картины мира. Определяются перспективы исследования средств передачи семантики лексических единиц, которые вербализируют характеристики голоса в переводе. К основным переводческим проблемам относятся: специфика перевод устойчивых выражений; проблема перевода игры слов; культурные различия, при этом основной задачей переводчика является избегание возникающих проблем. Главная задача любого переводчика – получить адекватный оригиналу текст, максимально близкий ему по содержанию и стилю. Однако каждый язык имеет свои особенности, поэтому точно передать нюансы значений бывает сложно. Справиться с этой проблемой поможет разбор основных ошибок перевода с английского на украинский. **Ключевые слова:** лексика звучания, характеристики, семантика, лексическая единица, перевод

ON THE ISSUE OF THE TRANSFER OF THE ENGLISH LEXICON SOUND IN TRANSLATION

Liulko M.E., Shvidun V.I.

Abstract. The article studies English of the voice prosodic characteristics as a separate layer of the sound lexics that represents human voice sounding in the process speech production and forms a separate language world picture fragment. The translation procedures research perspectives of the lexical units semantics are laid down.

The purpose of this article is to reveal the semantic peculiarities of English verbaler prosodic characteristics of the voice that determine the ways of their translation.

Among the areas of study of the methods and techniques of transfer of the vocabulary of sense perception in the translation are the following: using the vocabulary of sense perception as illustrative material for the translation of the provisions and integral description of the language system (Y. Apresyan, Y. Naida, John. Catford, G. Jakobson); contrastive research touch mcroyal (L Erasova, A. Kutsenko, V. Kovalskaya);

psycholinguistic analysis of the vocabulary of sense perception (Influence of A. L. Soboleva). Methodological basis of research were the work of theorists of literary translation (G. Gachechiladze, Zorivchak, V. Komissarova, Koptelova, Miramas, N. Pelevine, A. Schweitzer).

The prospects of this research lie in the study of the modes of transmission semantics verbal prosodic characteristics of the voice and translation in English prose, and to identify relationships between divergently the two language systems and transformations in translation.

Keywords: *sound lexics, prosodic characteristics, semantics, lexical unit, translation*

УДК 811.111

ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ІВ І ПРИКАЗОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОБУДОВИ

О.В. ШИНКАРУК, магістр другого року навчання,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: aleksandra.shyn5gmail.com
ORCID: 0000-0002-5494-1370

Анотація. У статті проаналізовано паремії англійської мови, їхня лексична наповнюваність, граматична структура та стилістичні характеристики, способи відтворення структурно-семантичних та мовних особливостей в українських перекладах. Обґрунтовано, що однією з диференційних ознак прислів'їв та приказок вважається стійкість їхньої структурно-змістової основи, для яких характерні високий ступінь структурної цілісності, простота синтаксичної побудови та відсутність ускладнених лексико-граматичних засобів.

Ключові слова: паремії, прислів'я, приказки, паремійний фонд, структурна побудова, структурно-змістовий аспект

Актуальність. Сучасний етап розвитку мовознавства характеризується намаганням систематизувати семантико-синтаксичні одиниці на нових концептуальних чи методологічних засадах, переглянути й уточнити деякі наукові поняття, сформульовані впродовж кількох десятиліть.

Лінгвістика та перекладознавство характеризуються зростанням інтересу до вивчення проблем паремійного фонду англійської та української мов, його духовної та матеріальної культури, формування та функціонування паремійних одиниць, дослідження їх структурно-семантичних особливостей, внутрішньої форми, системних відношень і компонентного складу.

Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою систематизації паремійних одиниць та аналізу їх типів, необхідністю детального аналізу способів перекладу паремій англомовного дискурсу засобами української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема паремій, зокрема історія виникнення й походження прислів'їв та приказок, їх функціонування та класифікація здавна привертала увагу дослідників. Зацікавленість цим жанром усної народної творчості зумовлена сучасним станом лінгвістики.

Функціонально-комунікативний підхід до вивчення семантики паремій пов'язаний насамперед з ономасіологічною функцією мови і використовувався в